

Vaststelling beleidsvoornemen en subsidieplafond Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken (ORET)

Besluit van de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking van 20 januari 2005, nr. DDE/0026/05, tot vaststelling van een beleidsvoornemen en een subsidieplafond voor subsidiëring op grond van de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken (ORET)

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,

Gelet op de artikelen 1.1.6, 1.1.10, onder a, 2.7.3 en 2.7.4 onder h, van de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken¹;

Besluit:

Artikel I

Voor subsidieverlening op grond van de artikelen 2.7.3 en 2.7.4, onder h, van de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken in het kader van het programma voor ontwikkelingsrelevante exporttransacties (ORET) geldt voor de periode van 1 januari 2005 tot en met 31 december 2005 het als bijlage bij dit besluit gevoegde beleidsvoornemen.

Artikel II

Voor de in artikel I genoemde periode geldt een subsidieplafond van € 80.000.000, waarvan € 12.500.000 bestemd kan worden voor projecten in de drinkwater en sanitatiesector.

Artikel III

Het besluit van 21 maart 2003, nr. DDE/0181rd/02², wordt ingetrokken.

Artikel IV

Dit besluit treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

Dit besluit zal met de toelichting en de bijlage in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Minister voor
Ontwikkelingssamenwerking,
namens deze:
de Directeur-Generaal Internationale
Samenwerking,
R. Keller.*

¹ Stcrt. 1998, 249; laatstelijk gewijzigd bij ministeriële regeling van 15 juni 2004, Stcrt. 118.

² Stcrt. 58.

Toelichting

Algemeen

In maart van 2004 is de totstandkoming van een geheel herzien beleidsvoornemen voor subsidiëring in het kader van het programma Ontwikkelingsrelevante Export Transacties, hierna aangeduid als de ORET-regeling, aangekondigd.

Er waren meerdere redenen om de ORET-regeling aan te passen. Hierna worden de belangrijkste redenen aangeduid en worden de voornaamste veranderingen die in dit kader zijn doorgevoerd weergegeven.

Hernieuwde openstelling op de Minst Ontwikkelde Landen/Aanpassing landenlijst

Naar aanleiding van de OESO aanbeveling om de hulp aan de Minst Ontwikkelde Landen (MOL's) te ontbinden is het ORET loket voor de MOL's in oktober 2001 volledig gesloten. Sindsdien is gebleken dat bepaalde projecten in MOL's niet langer of slechts met grote moeite tot stand kwamen. Het betreft vooral overheidsinvesteringen in de fysieke en sociale infrastructuur, waarbij de overheid bij het projectontwerp wordt ondersteund door het internationale exporterende bedrijfsleven. Te denken valt aan investeringen in de watersector, de gezondheidszorg, afvalverwerking en het openbaar vervoer. Zowel vanuit de overheden in de MOL's als vanuit het exporterende bedrijfsleven is erop aangedrongen om dergelijke projecten opnieuw mogelijk te maken.

In deze nieuwe ORET-regeling worden projectvoorstellen in de MOL's weer toegelaten. Dit geschiedt in volledig ongebonden vorm, wat betekent dat aanvragers uit alle landen aanvragen kunnen indienen. Overheden in ontwikkelingslanden hebben dus een volledig vrije keus bij wie ze kapitaalgoederen, werken en/of diensten aanschaffen. Hierbij is het aandeel transacties op MOL's gemaximeerd op 30% van het jaarlijks voor ORET beschikbare budget. Aangegeven is dat dit percentage gedurende het jaar kan worden aangepast. De ervaringen die met deze gedeeltelijke ontbinding van ORET worden opgedaan kunnen dienen als input voor verdere gedachtevorming over ontbinding van de hulp, zowel nationaal als internationaal.

Naast de toevoeging van de MOL's aan de landenlijst zijn er nog enkele landen aan de landenlijst toegevoegd en

zijn enkele landen van de lijst verdwenen. Dit in reactie op verzoeken van vanuit ontwikkelingslanden, het Ministerie van Economische Zaken en het bedrijfsleven enerzijds en toepassing van veranderde OESO-regels anderzijds. In totaal staan nu 48 landen op de lijst voor de gebonden ORET variant (was: 65 landen verspreid over een actieve en passieve lijst) en 48 MOL's voor de ontbonden regeling.

Meer aandacht voor de watersector

Water is één van de speerpunten van het ontwikkelingsbeleid. Drinkwater en sanitatie zijn essentieel voor de volksgezondheid en de toenemende wereldwijde schaarste aan schoon drinkwater dient aangepakt te worden. Geconstateerd is dat binnen ORET al ongeveer een kwart van de transacties op de drinkwater- en sanitatiesector is gericht. Dit percentage kan verder groeien wanneer de regelgeving op bepaalde punten wordt aangepast. Zo is vooral gebleken dat bij veel potentiële waterprojecten het standaard ORET-schenkingspercentage van 35% onvoldoende is om het project geheel gefinancierd te krijgen: de rentabiliteit van de investering is met een dergelijke schenking dikwijls nog onvoldoende om een krediet voor de restfinanciering te verkrijgen. Daarom is in de nieuwe regeling het schenkingspercentage voor projecten in deze sectoren verhoogd tot 50%.

Ook is geconstateerd dat de herkomst van de goederen problematisch kan zijn: tegenwoordig kunnen steeds meer onderdelen lokaal worden aangeschaft in plaats van dat zij moeten worden geïmporteerd. Binnen de nieuwe regeling is het mogelijk geworden om tot 50% van de transactiewaarde lokaal aan te schaffen. Deze laatste regel is overigens generiek van toepassing verklaard: ook in andere sectoren kan nu tot 50% van de transactiewaarde lokaal worden aangeschaft.

Vergroten van de duurzaamheid

De ervaring leert dat de afnemer van ORET-goederen in het ontwikkelingsland af en toe meer aandacht zou kunnen geven aan activiteiten die de duurzaamheid van de investering kunnen bestendigen. Als voorbeeld kan gedacht worden aan de leverantie van een sleepboot: binnen een standaard ORET-transactie wordt de afnemer getraind in het gebruik van de boot. Regelmatig is er echter weinig aandacht voor de institutionele verbetering van de

havendienst die met de sleepboot zal gaan varen: dat is door de afnemer dikwijls niet in de specificaties van de leverantie opgenomen. Dit kan een negatief effect hebben op de duurzaamheid van de transactie, die immers afhankelijk is van de kwaliteit van de afnemer (bijv. een gemeente, een beheerder van een nutsvoorziening of een havenbedrijf).

Binnen de oude ORET-procedure was er geen plaats om direct met de afnemer in contact te treden: de contacten van NIO Bank liepen ofwel via de centrale overheid, ofwel via de leverancier van de goederen. Hierdoor was het moeilijk om vast te stellen wat de kwaliteit van de afnemer was en in hoeverre extra investeringen in de capaciteit van de afnemer gewenst waren. Thans is duidelijk gemaakt dat NIO Bank ook zelf actief in contact kan treden met de afnemer. Daarnaast wordt het binnen de nieuwe regeling mogelijk meer vormen van technische assistentie te subsidiëren en wordt voor de bovengeschetste categorie technische assistentie ook een hoger schenkingspercentage in het vooruitzicht gesteld. Hiermee wordt getracht de afnemer waar nodig meer te laten investeren in zijn institutionele omgeving, waarmee de duurzaamheid van het project kan worden versterkt.

Vereenvoudiging en flexibilisering van regelgeving

De ORET-regeling is niet eenvoudig. Het gaat immers om het bijeenbrengen van verschillende partijen in verschillende landen, waarbij voldaan moet worden aan diverse sets aan internationale regelgeving vanuit de EU en de OESO, die ongewenste marktverstoring moeten tegengaan. Daarnaast kunnen ORET-transacties een behoorlijke financiële omvang hebben (tot € 45 mln.), wat een gedegen beoordeling vooraf gewenst maakt.

Dat wil echter niet zeggen dat er geen vereenvoudiging mogelijk is. Zonder te tornen aan de eisen met betrekking tot de ontwikkelingsrelevantie van ORET is het mogelijk gebleken de regeling op een aantal punten aan te passen. Dit moet ertoe leiden dat meer bedrijven meer ORET-aanvragen zullen gaan indienen en dat procedures sneller doorlopen zullen worden:

- De tekst is ingrijpend herzien, zodat nu een veel leesbaarder document is ontstaan. Dit voorkomt onduidelijkheden bij niet ingevoerde ORET-cliënten.

- Schenkingspercentages voor financieringskosten en agentkosten zijn verruimd, waarbij minder met exacte regels wordt gewerkt en er meer wordt gekeken naar marktconformiteit. Dit is beter te administreren voor de indiener van een aanvraag en kan beter worden uitgelegd aan de afnemer in het ontwikkelingsland. Dit zal dan ook naar verwachting leiden tot snellere doorlooptijden bij de afronding van aanvragen. Tegelijk

is ervoor gewaakt dat er meer risico's worden gelopen, doordat wordt afgerekend op basis van daadwerkelijk gemaakte kosten.

- De invulling van het begrip 'gebonden hulp' in het gebonden deel van de regeling is aangepast. In de oude regeling was bepaald dat 60% van de transactie van Nederlandse origine diende te zijn. Deze regel kwam niet overeen met de wijze waarop Atradius aanvragen voor een exportkredietverzekering beoordeelde: hier wordt uitgegaan van de regel dat 50% van de transactie van buitenlandse origine mag zijn, wat in uitzonderingsgevallen kan oplopen tot 70%. Aangezien aan de meeste ORET-transacties een commerciële lening is gekoppeld die bij Atradius is herverzekerd zorgde dit voor verwarring. Daarnaast moet worden geconstateerd dat het internationaliserende (Nederlandse) bedrijfsleven binnen verschillende sectoren steeds vaker moeite heeft om op een efficiënte wijze een ruime meerderheid van de transactiewaarde in Nederland te produceren. In dit licht is ervoor gekozen om in de nieuwe regeling de definitie van Atradius over te nemen.

- De 'twee maanden regel' is vervallen. In de oude regeling konden concurrenten van een aanvrager alleen binnen twee maanden na indiening van de eerste aanvraag een concurrerende aanvraag indienen. Daarna werden aanvragen voor dezelfde transactie niet langer in behandeling genomen. Dit ter vermindering van procedurele obstructie door concurrerende ondernemers. In ontwikkelingslanden werd deze regel dikwijls niet goed begrepen: men dacht dat de Nederlandse regering één leverancier wilde voortrekken voor een andere en dat de Nederlandse overheid niet wilde meewerken aan een transparante lokale openbare aanbesteding. In de nieuwe regeling is deze bepaling dan ook geschrapt. In de plaats daarvoor is een versterkte dialoog van ORET-uitvoerder NIO Bank met de afnemer opgenomen: de afnemer in het ontwikkelingsland zal actiever moeten aangeven met wie hij een bepaalde transactie tot stand wil brengen.

Corruptie, fraude en andere onregelmatigheden

Binnen ORET worden goederen, werken en diensten aangeboden aan overheden in ontwikkelingslanden. Voor de verwerving van opdrachten wordt dikwijls ingeschreven op openbare aanbestedingsprocedures, maar het is ook mogelijk dat een bedrijf direct in onderhandeling treedt met een overheid. Het moge duidelijk zijn dat bij dergelijke transacties corruptie niet wordt getoleerd. Daarom is de ORET-regeling op dit punt aangescherpt (zie par. 5.2).

Verbetering van de uitgavenramingen

Bovenstaande wijzigingen zullen naar verwachting gaan leiden tot meer ingediende voorstellen, die van een betere kwaliteit zijn en die sneller tot besluitvorming door NIO Bank over subsidietoekenning kunnen leiden. Daarmee is echter het probleem van het maken van een goede en realistische uitgavenraming voor ORET nog niet geheel opgelost. Immers, nadat NIO Bank heeft besloten een schenking voor een bepaalde transactie toe te kennen dient de overheid van het ontwikkelingsland nog aan te geven dat zij deze wil en kan ontvangen. Hiertoe zal eerst aan bepaalde verplichtingen moeten worden voldaan, zoals het ondertekenen van het definitieve contract tussen leverancier en afnemer en het verkrijgen van zekerheid over de restfinanciering. In de oude regeling was op enkele plaatsen geen heldere deadline gesteld binnen welke een indiener, afnemer of centrale overheid aan dergelijke verplichtingen diende te voldoen. Hierdoor kon bijvoorbeeld een officieel ondertekende voorlopige schenkingsaanbieding zowel binnen een week als binnen drie jaar worden geretourneerd bij NIO Bank. Beide kwamen voor. In de nieuwe regeling zijn hier helderder termijnen aan gesteld, zodat door NIO Bank goedgekeurde maar nog niet actieve projectvoorstellen niet langer jarenlang de ramingen vervuilen.

*De Minister voor
Ontwikkelingssamenwerking,
namens deze:
de Directeur-Generaal Internationale
Samenwerking,
R. Keller.*

Bijlage

1. ORET Programma

1.1. Doel en wettelijk kader

Doel van het programma Ontwikkelingsrelevante Export Transacties (ORET), is het versterken van duurzame economische ontwikkeling en het ondernemersklimaat in ontwikkelingslanden. Dit gebeurt door middel van het faciliteren van investeringen in de economische en sociale infrastructuur in die landen. Het ORET-programma verlaagt voor het ontwikkelingsland de kosten van projecten, die binnen de doelstellingen passen, door middel van een schenking ten behoeve van de aankoop van kapitaalgoederen, diensten of werken. De schenkingen kwalificeren als Official Development Assistance (ODA) volgens internationale afspraken.

ORET is een subsidieprogramma van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Directoraat-Generaal Internationale Samenwerking, dat in overleg met het ministerie van Economische Zaken van af 22 maart 2002 onder mandaat wordt uitgevoerd en beheerd door de Neder-

landse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV (NIO Bank). NIO Bank is een dochter van de Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden NV (FMO).

De Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken (gepubliceerd in Staatscourant 1998, nr. 249) (hierna: de Subsidieregeling) bevat in artikel 2.7.4, onderdeel h, de juridische grondslag voor ORET. Hoe de minister voor Ontwikkelingssamenwerking (OS), uit wiens budget het ORET-programma regeling wordt gefinancierd, uitvoering zal geven aan zijn bevoegdheid in deze, wordt hieronder uiteengezet.

De Nederlandse overheid en NIO Bank hebben geen rol in de keuze van projecten en transacties, noch in het aanwijzen van de leverancier. Het ontvangende land bepaalt de projectprioriteiten, de wijze van aanbesteden en de leverancier. NIO Bank stelt vast of een transactie voor subsidieverlening in aanmerking komt en ziet toe op de kwaliteit van de uitvoering.

ORET kent een onderscheid in een 'gebonden' en een 'ontbonden' programma. Voor het gebonden programma komen alleen transacties in aanmerking van in Nederland gevestigde en werkzame ondernemingen met een land dat staat vermeld in lijst A (zie paragraaf 1.2). De landen vermeld in lijst B betreffen de Minst Ontwikkelde Landen die kwalificeren voor de ontbonden variant. Dat wil zeggen dat ook transacties van niet-Nederlandse ondernemingen met die landen in aanmerking kunnen komen voor een ORET-subsidie.

ORET kent een speciale voorziening voor projecten in de drinkwater- en sanitatie sector in ontwikkelingslanden, de ORET Water Faciliteit (ORET WF). Zie voor de verdere specificaties van ORET WF paragraaf 1.2, paragraaf 1.3, paragraaf 1.5.5. en 3.4.

1.2. De landenlijst

De lijst van ontwikkelingslanden waarvoor een ORET-subsidie kan worden aangevraagd staat vermeld in bijlage 2. Deze lijst wordt vastgesteld mede in aanmerking nemend de internationale afspraken in OESO verband (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling).

Deze landenlijst kan worden gewijzigd. Zowel de lijst als eventuele wijzigingen worden in de Staatscourant gepubliceerd. De actuele lijst is, evenals de actuele tekst van het ORET-programma en de bijlagen, rechtstreeks via het Internet te raadplegen (zie www.fmo.nl).

A. Landenlijst t.b.v. het gebonden programma

Lijst A bevat ontwikkelingslanden die kwalificeren voor het gebonden ORET-programma. Voor transacties met deze landen is een schenking van 35% van de

transactiewaarde mogelijk. Omdat hier de schenking gebonden is aan leveranties van in Nederland gevestigde en werkzame bedrijven, wordt ORET op die landen aangemerkt als gebonden hulp. ORET-transacties met die landen vallen onder de afspraken die Westerse landen hebben gemaakt over het betugelen van overheidssteun. Deze afspraken staan onder toezicht van de in Parijs gevestigde OESO, die daarvoor de zogenaamde Consensus (de Arrangement on Guidelines for Officially Supported Export Credits) hanteert. Deze consensus is bovendien vervat in richtlijnen van de Europese Unie (EU).

B. Landenlijst t.b.v. het ontbonden programma

Lijst B betreft de Minst Ontwikkelde Landen (MOL's), conform de classificatie van de OESO: de 'Least Developed Countries' in de 'DAC List of Aid Recipients'. Transacties met deze landen kunnen in aanmerking komen voor een schenking van 50% van de transactiewaarde. Per 1 januari 2002 is de OESO-aanbeveling inzake de ontbinding van de hulp aan de MOL's in werking getreden (de DAC Recommendation on Untying Official Development Assistance to the Least Developed Countries). Teneinde hier aan te voldoen kunnen, t.b.v. projecten in MOL's, ook niet-Nederlandse, buitenlandse bedrijven kwalificeren voor subsidie op grond van het ORET-programma.

ORET WF kan worden ingezet op alle ORET landen. Voor de Minst Ontwikkelde Landen (lijst B) zal de faciliteit ontbonden zijn en voor de overige landen (lijst A) gebonden aan activiteiten van Nederlandse bedrijven. ORET-transacties op het gebied van drinkwater en sanitatie kunnen in alle landen waar ORET van toepassing is (Lijst A en Lijst B), rekenen op een schenkingspercentage van 50% van de transactiewaarde.

1.3. Het budget

Het subsidieplafond, (het beschikbare budget voor de uitvoering van het ORET-programma) wordt jaarlijks gepubliceerd in de Staatscourant. Jaarlijks is maximaal 30% van dit subsidieplafond beschikbaar voor nieuwe committeringen¹ op de Minst Ontwikkelde Landen van lijst B. In oktober van elk jaar kan, op basis van de dan beschikbare prognoses van nog aan te gane verplichtingen, worden besloten tot wijziging van deze regel.

Wijzigingen van het subsidieplafond worden eveneens gepubliceerd in de Staatscourant. Aanvragen kunnen slechts worden goedgekeurd indien voldoende budgetruimte beschikbaar is. Het totaal van de schenkingsbedragen dat per jaar wordt gecommiteerd op aanvragen van één onderneming of groep van ondernemingen is beperkt tot

20% van het jaarlijks beschikbare ORET-budget. Dezelfde limiet geldt ook voor het totaal van de schenkingen dat jaarlijks ten behoeve van één land kan worden gecommiteerd.

Om de extra inspanningen die jaarlijks vanuit ORET WF worden mogelijk gemaakt te vergoeden, zal additioneel op het jaarlijks beschikbare ORET-subsidieplafond een extra bedrag beschikbaar zijn. Dit bedrag zal tezamen met het subsidieplafond jaarlijks bekend worden gemaakt in de Staatscourant.

1.4. De centrale overheid, de afnemer en de leverancier

Bij ORET-transacties zijn standaard drie partijen betrokken:

- De centrale overheid van het ontvangende land
- De afnemer van de goederen, werken en/of diensten
- De leverancier van de goederen, diensten of werken, zijnde de *aanvrager*

Het ORET-programma voorziet in schenkingen van de Nederlandse overheid aan overheden van ontwikkelingslanden. Indien deze overheden de ORET-schenkingen en de daarbij gestelde voorwaarden aanvaarden, zijn zij gebonden de schenking te gebruiken voor de aankoop van de kapitaalgoederen, werken of diensten bij de onderneming die in de schenkingsovereenkomst is genoemd. Op basis van internationale afspraken aangaande ODA moet de schenkingsovereenkomst worden gesloten met de centrale overheid van het ontvangende land, meestal het ministerie van Financiën, het ministerie van Planning of een andere daartoe door de centrale overheid aangewezen instantie.

De afnemer van de goederen, werken of diensten is vaak een ander onderdeel van deze centrale overheid, maar kan ook een lagere overheid, een overheidsbedrijf, een publiek-private samenwerking of een particuliere onderneming zijn. De afnemer zal aantoonbaar in staat moeten zijn om de transactie technisch, organisatorisch en financieel duurzaam te kunnen beheren, al of niet met technische assistentie van buiten. NIO Bank kan hier onafhankelijk onderzoek naar doen gedurende het gehele traject waarbij zij betrokken is. De afnemer kan, ook nog los van een leverancier, NIO Bank benaderen en betrekken bij het beoordelen van de haalbaarheid van een transactie (zie voor verdere voorwaarden paragraaf 4.1).

De leverancier van de goederen of diensten of uitvoerder van de werken, zijnde de *aanvrager* van de ORET-subsidie, is een private onderneming. De schenking aan de centrale overheid van het ontvangende land wordt ingevolge de Algemene wet bestuursrecht (Awb) beschouwd als een subsidie aan deze leverancier. De onderneming, die een aan een ontwikkelingsland toe te kennen schenking aanvraagt, is daarmee een

subsidie-aanvrager in de zin van de Awb. In het geval van projecten in landen van lijst A geldt dat uitsluitend in Nederland gevestigde en werkzame ondernemingen aanvragen kunnen indienen voor een ORET-subsidie.

In het geval van projecten in landen van lijst B kunnen ook niet-Nederlandse ondernemingen een aanvraag indienen voor ORET-subsidie.

In beide gevallen moet de aanvrager voldoende exportervaring hebben en aantonen technisch, organisatorisch en financieel in staat te zijn om de transactie tot een goed einde te brengen. De aanvrager moet eventueel garanties kunnen stellen. Zie voor verdere voorwaarden paragraaf 3.6 en 4.8.

Op het moment van committering mag de aanvrager van de transactie geen controlerend belang hebben in de afnemer.

1.5. De transactie

De transactie betreft dat deel van het project waaraan de aanvrager verbonden is door middel van een contract met de afnemer. Voor ORET-subsidie komt in aanmerking de levering van kapitaalgoederen, werken of diensten dan wel een combinatie hiervan. De transactie dient componenten te bevatten, zoals technische assistentie, de levering van reserveonderdelen gedurende een redelijk aantal jaren of afspraken over verdere samenwerking bij exploitatie, die het beoogde duurzame effect waarborgen indien dit naar het oordeel van NIO Bank noodzakelijk is.

De aanvraag moet een helder en gedetailleerd beeld van de verschillende transactiecomponenten (goederen, diensten, technische assistentie, etc.) geven. Zie ook de uitgebreide toelichting in het aanvraagformulier.

1.5.1. De transactie-omvang

De transactie mag in totaal niet groter zijn dan € 45 miljoen. Indien sprake is van twee elkaar aanvullende transacties voor een zelfde project, zoals een groot aannemingswerk en het onafhankelijke toezicht daarop, geldt de limiet voor beide transacties tezamen.

1.5.2. Transactiebedrag, financieringskosten, voorzieningen & winst

Het *transactiebedrag* is de prijs van de transactie die contractueel tussen aanvrager en afnemer is overeengekomen. Kosten die ter voorbereiding (haalbaarheidsonderzoeken) of verkrijging van de opdracht (acquisitiekosten) zijn gemaakt kunnen niet worden meegefinancierd uit een ORET-subsidie en dienen derhalve buiten het transactiebedrag te worden gelaten.

Agentkosten kunnen tot een maximum van 5% in het transactiebedrag worden opgenomen. Aangetoond dient te worden dat deze agentkosten alleen betrekking hebben op werkzaamheden van de agent tijdens de uitvoering van de trans-

actie. Tevens dienen de afspraken over deze werkzaamheden vastgelegd te zijn in een contract tussen aanvrager en agent welke aan NIO Bank ter goedkeuring moet worden voorgelegd.

Financieringskosten (bank- en verzekeringskosten) die in het transactiebedrag zijn opgenomen kunnen voor 75% worden gesubsidieerd, voorzover zij daadwerkelijk worden gemaakt en zij marktconform zijn. Deze kosten dienen in de aanvraag te worden gespecificeerd. De financieringskosten dienen in redelijke verhouding te staan tot het project en tot hetgeen gangbaar is in de markt, ter beoordeling door NIO Bank. Een gedetailleerd overzicht van de financieringskosten die kwalificeren voor deze subsidieverlening is verkrijgbaar bij NIO Bank.

De posten voor *risico-opslag* en *winst* dienen in redelijke verhouding te staan tot het project. Deze posten dienen naar het oordeel van NIO Bank marktconform te zijn. Deze voorwaarde geldt ook voor de *post onvoorzien*. Uitbetaling op deze post kan pas worden verkregen nadat aan NIO Bank een onderbouwing is verstrekt welke door haar is geaccepteerd.

1.5.3. Belastingen

De overheid van het ontvangende land wordt geacht de met ORET gefinancierde transacties vrij te stellen van belastingen, invoerrechten en andere heffingen. Indien echter, bijvoorbeeld op basis van bilaterale belastingverdragen, een dergelijke belastingvrijstelling niet mogelijk is, dan dienen de opgelegde belastingen, invoerrechten en andere heffingen buiten het transactiebedrag te worden gelaten en dienen deze apart te worden verrekend met de afnemer. Dergelijke kosten komen namelijk in geen enkel geval in aanmerking voor subsidie vanuit ORET. Een uitzondering kan gelden voor lokale belastingen (BTW) die worden geheven over lokaal geleverde goederen en diensten welke onderdeel zijn van de transactie.

De leverancier dient in het aanvraagformulier het transactiebedrag exclusief belastingen, invoerrechten en andere heffingen op te nemen en te verklaren dat dergelijke kosten in voorkomende gevallen apart, d.w.z. buiten het transactiebedrag om, zullen worden verrekend met de afnemer. Lokale uitgaven voor de aankoop van grond of als compensatie wegens onteigening van grond mogen eveneens geen deel van de transactie uitmaken.

1.5.4. Technische assistentie

Om de duurzaamheid en het lange termijn rendement van de project te verzekeren, kan in bepaalde gevallen voor de kosten van technische assistentie (TA), een schenking van 75% worden verstrekt aan het ontvangende land. Om

voor dit hogere schenkingspercentage in aanmerking te komen gelden de volgende voorwaarden:

1. De technische assistentie dient minimaal een half jaar tot maximaal 5 jaar door te lopen na afloop van de voor de transactie gangbare garantieperiode;
2. De technische assistentie dient verder te gaan dan louter training t.b.v. de transactie zelf en zich te richten op kennisoverdracht en versterking van de organisatie van de afnemer (institutionele ontwikkeling²);
3. De aanvrager dient NIO Bank een uitgewerkte Terms of Reference te verstrekken waarin aandacht is voor de uit te voeren activiteiten, de beoogde resultaten en de kosten van de technische assistentie.

De 75% schenking op deze TA-component is alleen mogelijk in combinatie met de levering van kapitaalgoederen, werken of diensten. Technische assistentie die niet aan bovenstaande voorwaarden voldoet, zal worden beschouwd als een regulier onderdeel van de transactie waarop een schenking van 35% voor landen van lijst A en 50% voor landen van lijst B van toepassing is.

1.5.5. Buitenlands bestanddeel

In het geval van projecten in landen op lijst A, is een buitenlands bestanddeel tot 50% van het transactiebedrag standaard acceptabel. Onder *buitenlands bestanddeel* wordt verstaan de inkooprij van alle, al dan niet via Nederlandse tussenhandelaren, uit een ander land dan Nederland betrokken onderdelen en diensten, nodig voor de uitvoering van het contract, inclusief uitgaven te doen in het land van de afnemer en commissie/agentkosten tijdens de uitvoering van de transactie te betalen naar het buitenland, echter exclusief grondstoffen en halffabrikaten, betrokken uit andere landen dan het land van de afnemer.

Eventueel kan een hoger buitenlands bestanddeel tot maximaal 70% aanvaardbaar zijn, mits wordt aangetoond dat het meerdere niet in Nederland wordt geproduceerd, dan wel alleen tegen substantieel hogere prijzen in Nederland verkrijgbaar is.

Voor alle ORET-transacties, inclusief de ORET WF transacties in de drinkwater en sanitatiesector en zowel in de landen die kwalificeren voor gebonden transacties (zie lijst A) als voor de ongebonden transacties met de Mol's (lijst B) geldt dat het lokale bestanddeel mag oplopen tot maximaal 50% van de transactiewaarde. Onder het lokale bestanddeel wordt verstaan de toegevoegde waarde die wordt voortgebracht in het land van de afnemer.

1.6. Financiering

Financiering van een ORET transactie geschiedt door middel van een combinatie van een schenking en andere financiering, hier 'restfinanciering' genoemd.

De schenking

Bij een positief besluit op de ingediende aanvraag kent NIO Bank een schenking toe aan het ontvangende land. De schenkingsovereenkomst bevat een bepaling waarmee het ontvangende land NIO Bank machtigt uit de schenking rechtstreeks betalingen te doen aan de aanvrager. De schenking wordt met de daartoe gemachtigde overheidspartij van het ontvangende land overeengekomen, maar feitelijk benut voor rechtstreekse betalingen aan de aanvrager.

De ORET-schenking bedraagt in het geval van projecten in landen van lijst A 35% van het transactiebedrag, in het geval van projecten in landen van lijst B 50% van het transactiebedrag, berekend volgens de vigerende internationale regels. De schenking wordt aangeboden aan de centrale overheid van het ontvangende land waar het project wordt uitgevoerd. De schenking kan worden gebruikt voor de betaling van een deel van het transactiebedrag maar ook voor het verlagen van de rentebetalingen over een krediet, of op een andere wijze, die het project ten goede komt. Voor elke variant zal apart het uiteindelijke schenkingspercentage (i.c. concessionaliteitsniveau) worden berekend.

Schenkeningen worden gedaan in euro's, bij voorkeur voor een contract dat luidt in euro's. Indien het contract voor een project luidt in andere valuta, dan wordt als omrekenkoers naar de euro genomen de wisselkoers op de dag van afgifte van de beschikking aan de aanvrager.

De schenking wordt namens de Nederlandse overheid ter beschikking gesteld door NIO Bank. NIO Bank zal de condities waaronder de schenking wordt verstrekt vastleggen in een schenkingsovereenkomst met de centrale overheid van het ontvangende land (zie paragraaf 4.7).

De centrale overheid van het ontvangende land dient de schenking rechtstreeks als schenking door te geven aan de afnemer met inachtneming van de door NIO Bank opgelegde voorwaarden.

De restfinanciering

De restfinanciering kan afkomstig zijn uit eigen middelen van de afnemer, een banklening, leverancierskrediet of een lease-overeenkomst, eventueel zelfs uit zachte leningen of schenkingen van andere donoren. De restfinanciering dient op een vooraf door NIO Bank goed te keuren wijze te zijn zeker gesteld. Leasecontracten (of soortgelijke structuren) zijn alleen toegestaan indien de eigendom van de goederen na de laatste leasetermijn op de afnemer overgaat (koopverplichting).

Voor restfinanciering die plaatsvindt door middel van een eigen bijdrage in natura door de afnemer gelden aanvullende voorwaarden³.

1.7. Onderhandelingen en concurrenten

Het is aan de centrale overheid van het ontvangende land, c.q. de afnemer, om te bepalen hoe en aan wie een opdracht wordt gegund, via een (internationale) openbare aanbesteding (tender) dan wel via directe onderhandelingen met één of meerdere bedrijven.

De gehele aanbestedingsprocedure dient naar het oordeel van NIO Bank voldoende transparant te zijn en in overeenstemming te zijn met de lokale wet- en regelgeving. Indien dat onvoldoende het geval is, komt de transactie niet in aanmerking voor een ORET-subsidie. De prijsstelling moet transparant zijn en toetsbaar op marktconformiteit.

Het is ook aan de afnemer om te bepalen aan wie een opdracht wordt gegund, ook in het geval meer leveranciers ORET-subsidie aanvragen voor dezelfde transactie. In geen geval maakt NIO Bank openbaar welke leveranciers een aanvraag hebben ingediend. Wel kan openbaar worden gemaakt aan wie subsidies zijn verstrekt. Alleen in geval van een ORET-aanvraag voor de financiering van zeeschepen is het noodzakelijk – volgens regels van de Europese Commissie – dat de hoofdgegevens van de transactie bekend worden gemaakt aan andere bouwers van zeeschepen. (zie ook paragraaf 3.3)

1.8. Besluitvorming

Maximaal zes maanden na de ontvangstbevestiging van de aanvraag wordt hierop beslist door middel van een beschikking. In geval van honorering van de aanvraag bevat deze beschikking onder meer de aan de subsidie verbonden verplichtingen.

De tijd die de aanvrager nodig heeft om aanvullende informatie te verstrekken of vragen te beantwoorden telt niet mee in de berekening van deze termijn.

2. Vereisten

2.1. De aanvraag

Een ORET-aanvraag moet tenminste een viertal documenten omvatten:

- Een juist en volledig ingevuld en door de aanvrager ondertekend aanvraagformulier.
- Een verklaring (prioriteitsstelling) van het daartoe bevoegde onderdeel van de centrale overheid van het ontvangende land.
- Een haalbaarheidsstudie van het gehele project waarin de transactie een rol speelt.
- Een door de afnemer en aanvrager getekende intentieverklaring. In deze intentieverklaring geven de afnemer en de aanvrager aan dat zij de transactie gezamenlijk tot uitvoering willen brengen.

In deze documenten moet de aanvrager aannemelijk maken dat zijn aanvraag aan de criteria voldoet (zie

hoofdstuk 3). Onderstaand wordt nader ingegaan op de inhoudelijke vereisten die aan deze documenten worden gesteld.

De aanvraag moet in tweevoud bij NIO Bank worden ingediend, dus met complete kopie van de basisdocumenten en van eventuele andere bijlagen. De aanvraag en alle bijlagen dienen gesteld te zijn in het Nederlands of het Engels.

2.2. Aanvraagformulier

Het aanvraagformulier is te verkrijgen bij NIO Bank. Alleen volledig ingevulde en door de aanvrager als rechtspersoon ondertekende aanvraagformulieren die vergezeld zijn van de genoemde documenten, worden in behandeling genomen. Zodra NIO Bank een aanvraag in behandeling neemt, worden alle betrokken partijen hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld.

OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen

Met het ondertekenen van het aanvraagformulier verklaart een aanvrager tevens dat hij kennis heeft genomen van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en dat hij zich zal inspannen deze naar vermogen in zijn onderneming toe te passen. De richtlijnen moedigen ondernemingen aan om hun activiteiten op een maatschappelijk verantwoorde manier vorm te geven en stellen voorwaarden aan de wijze waarop ondernemingen dienen te handelen op het gebied van milieu, mededinging, corruptie, positie van werknemers in de onderneming, etc. De OESO-richtlijnen zijn te vinden op www.oesrichtlijnen.nl.

2.3. Verklaring van de centrale overheid van het ontvangende land

De tweede vereiste bij een aanvraag is een verklaring van de centrale overheid van het ontvangende land waarin zij aangeeft:

- Hoe het project binnen de lange termijn strategie van het land of de regio past;
- Op welke wijze zij het project – met inbegrip van een donorbijdrage – zal financieren. Er moet een duidelijke indicatie zijn dat de financiering rond komt, bijvoorbeeld door middel van een budgettoezegging door deze overheid of een voor NIO Bank acceptabele bereidheidsverklaring van een bank tot het verschaffen van het benodigd krediet;
- Welke verwervingsprocedure zij verkiest (aanbesteding of directe onderhandelingen). In het geval van een openbare aanbesteding (bijvoorbeeld bij International Competitive Bidding, ICB) dienen de tenderdocumenten bij de aanvraag te worden ingesloten;
- Dat de gevolgd of nog te volgen verwervingsprocedure in overeenstemming is met de lokale wet- en regelgeving.
- Dat de schenking ook als schenking, met de door NIO Bank in de schenkingsovereenkomst opgenomen voor-

waarden, zal worden doorgegeven aan de afnemer.

2.4. Haalbaarheidsstudie

De derde vereiste bij iedere aanvraag is een haalbaarheidsstudie van het gehele project waarin de transactie een rol speelt. De haalbaarheidsstudie moet naar het oordeel van NIO Bank alle gegevens bevatten welke nodig zijn voor de beoordeling van het project, de transactie (inclusief cijfermateriaal en berekeningen), de afnemer en de aanvrager. Zie hiertoe ook het format voor een haalbaarheidsstudie in bijlage 3.

2.5. Intentieverklaring

De intentieverklaring dient op hoofdlijnen inzicht te verschaffen in de voorwaarden waaronder aanvrager en afnemer bereid zullen zijn tot een contract te komen voor de transactie. De intentieverklaring dient door afnemer en aanvrager te zijn ondertekend.

3. Beoordeling

3.1. OESO afspraken

Nederland heeft besloten dat alle ORET-aanvragen, ook t.b.v. de landen van lijst B, dienen te voldoen aan de OESO-consensus inzake niet-commerciële haalbaarheid. Een uitzondering geldt voor projecten die niet-financierbaar zijn (zie paragraaf 3.3).

De OESO-consensus staat vermeld in Appendix III van de 'Ex Ante Guidance For Tied Aid' van de OESO. De aanvrager en afnemer wordt aangeraden kennis te nemen van deze Consensus-afspraken, alsmede van de 'Ex Ante Guidance for Tied Aid' en de 'DAC Recommendation on Untying Official Development Assistance to the Least Developed Countries'. Deze documenten kunnen via de website www.oecd.org worden geraadpleegd.

3.2. Toetsingscriteria

Het project en de transactie dienen aan de volgende criteria te voldoen:

- Het project is volgens de richtlijnen van de OESO (zie 3.3) niet commercieel haalbaar, of niet financierbaar (twee 'key tests').
- Het project is ontwikkelingsrelevant.
- De afnemer dient in alle opzichten door NIO Bank voldoende capabel bevonden te worden om een duurzaam beheer van het project op lange termijn te kunnen garanderen.
- De aanvrager (en haar eventuele partners) dient in alle opzichten door NIO Bank voldoende capabel bevonden te worden om de transactie met succes te voltooien.
- In het geval van een project in een van de landen van lijst A dient de transactie aantoonbare Nederlandse export tot gevolg te hebben en te voldoen aan de voorwaarden die hiervoor gelden. Voor de landen van lijst B geldt de beperking

van maximaal 50% lokale eigen productie/toelevering. (zie 1.5.5).

- De prijs/kwaliteitsverhouding van de voorgestelde transactie dient marktconform te zijn.

Bij de beoordeling op de eerste twee punten wordt gekeken naar het gehele project. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende, door de OESO gehanteerde, definitie van een project: 'de kleinste complete, fysiek en technisch geïntegreerde productieve eenheid die de voorgenomen investering ten volle benut en alle financiële baten plukt die aan de investering kunnen worden toegeschreven'.

Soms zijn project en transactie identiek. Meestal heeft de transactie op een deel van een project betrekking of maakt de transactie deel uit van een groter pakket voor de realisatie van een project als geheel.

Alle transacties in landen van lijst A (gebonden ORET-programma) die naar het oordeel van NIO Bank voldoen aan de criteria voor ORET-subsidie worden voorafgaand aan de committing gemeld aan de OESO. Transacties in landen van lijst B die in aanmerking komen voor ORET-subsidie worden jaarlijks achteraf bij de OESO/DAC aangemeld. De Consensusdeelnemers zien er met de hulp van het OESO-secretariaat op toe dat rendabele projecten niet kunstmatig worden opgesplitst in rendabele onderdelen die commercieel gefinancierd kunnen worden en in onrendabele onderdelen waarvoor gebonden hulp wordt gevraagd.

3.3. Niet commercieel haalbaar

Financiering van een transactie door middel van een ORET-subsidie is alleen mogelijk voor projecten die bij financiering op marktvoorwaarden ('commercieel') niet haalbaar zijn. Aangenomen wordt dat een project commercieel niet haalbaar is als het bij reële marktprijzen binnen 10 jaar onvoldoende opbrengt om de investering en de lopende (operationele en financierings-) kosten te dekken. Om te beoordelen in hoeverre de gehanteerde marktprijzen realistisch zijn dient men uit te gaan van de OESO richtlijnen die gelden voor 'appropriate pricing'.

De berekening van (niet) commerciële haalbaarheid speelt een sleutelrol in de beoordeling. Het gaat om een cash flow analyse die uitmondt in een berekening van de geaccumuleerde cash flow in jaar 10 (met zicht op wat gebeurt in jaar 11 en 12). Indien deze geaccumuleerde cash flow in jaar 10 negatief is, wordt het project commercieel niet haalbaar geacht.

Deze cash flow berekening dient alle direct uit het project voortvloeiende kosten en opbrengsten te bevatten. Bij de berekening dient men verder uit te gaan van vaste prijzen. Hierbij dient men aan buitenlandse leningen een rente toe te

rekenen ter hoogte van de door de OESO vastgestelde nominale commerciële referentierente (CIRR) voor de Euro. Om deze reëel (vast) te maken dient men deze nominale CIRR eerst te corrigeren voor de inflatie in de Eurozone (real CIRR). De nominale CIRR voor de Euro (>8.5 jaar) wordt maandelijks bijgesteld en is te raadplegen via www.oecd.org.

De berekening wordt gemaakt over het project in zijn geheel en niet over de afzonderlijke transactie (die meestal onderdeel van een project is) of over een project waar bepaalde activiteiten uit zijn weggelaten. Een goede projectdefinitie is dus van groot belang.

Indien het project wel commercieel haalbaar blijkt maar er niet in slaagt om commerciële financiering aan te trekken, wordt de investering niet-financierbaar geacht. Als criterium zal daarbij worden gekeken naar de reguliere dekking van Export Credit Agencies uit een aantal OESO-landen op het ontvangende land. Indien deze gesloten zijn, wordt de transactie niet-financierbaar geacht en komt het in principe in aanmerking voor ORET-subsidie. Een additionele voorwaarde daarbij is dat de subsidie niet marktverstoring mag werken, zowel niet voor andere financiers, andere investeerders of andere (markt)partijen in het ontwikkelingsland.

Ontwikkelingshulp welke door een EU-lidstaat wordt verstrekt voor orders van zeegaande schepen moet aan de EU worden gemeld en dient in gevolge de Kaderregeling inzake staatssteun aan de scheepsbouw (2003/C 317/06 – Pb C 317 van 30-12-2003) door de Europese Commissie te worden goedgekeurd. Hierbij onderzoekt de Commissie onder meer of 'de steun open heeft gestaan voor offertes van verschillende werven'. De Europese Commissie hanteert daarbij als voorwaarde dat de Nederlandse werven minimaal één maand voor indiening van de ORET-aanvraag door middel van een kennisgevingsbrief over de potentiële scheepsbouwtransactie zijn geïnformeerd. Gelet op de aard van de EU-procedure wordt deze alleen toegepast op transacties met landen vermeld in landenlijst A.

3.4. Ontwikkelingsrelevantie

ORET-schenken moeten investeringen in de infrastructuur in ontwikkelingslanden, die een positieve bijdrage leveren aan de duurzame economische ontwikkeling en het ondernemersklimaat, faciliteren. Om die positieve bijdrage te kunnen bepalen wordt het project getoetst op (I) financieel-economische effecten, (II) technische duurzaamheid, (III) milieu effecten en (IV) sociale effecten:

Ad (I) Financieel-economische effecten
De financieel-economische aspecten worden zo realistisch mogelijk ingeschat door te kijken naar (a) economische aspecten en (b) financiële aspecten.

Ad (a) Economische duurzaamheid
Hier wordt gekeken naar de economische baten die direct voortvloeien uit het project en terecht komen in het ontvangende land. Deze opbrengsten kunnen dus ook terecht komen bij andere partijen en dan de directe afnemers van het ORET -project. Te denken valt hierbij aan de bijdrage aan de lokale economie, aan extra overheidsinkomsten, extra werkgelegenheid, aan het voorziene effect op de betalingsbalans, etc. Het totaaleffect moet ruim positief zijn. Voor de inschatting zal onder meer gebruik worden gemaakt van de Economische Interne Rentevoet (EIRR). Deze rentevoet dient boven de voor het ontvangende land geldende discontovoet of hurdle rate uit te komen. Voor de meeste ontwikkelingslanden bedraagt deze hurdle rate 10%.

Ad (b) Financiële duurzaamheid
Het project moet tijdens zijn levensduur voldoende inkomsten opbrengen om de investeringskosten (minus de ORET-subsidie) en de kosten van de bedrijfsvoering plus vervangingen te financieren. Men dient daarmee aan te tonen dat de investering met ORET-subsidie wel financieel haalbaar is. Voor deze toets zal worden gekeken naar de geaccumuleerde cash flow aan het eind van de technische of economische levensduur van het project. Indien deze positief is, wordt het project financieel haalbaar geacht. Indien een project geen of onvoldoende inkomsten oplevert kan een overheidsgarantie, met betrekking tot de dekking van operationele uitgaven en vervangingsinvesteringen, uitkomst bieden.

Ad (II) Technische duurzaamheid
De in het kader van de transactie geleverde goederen, werken of diensten moeten van zodanige technische kwaliteit zijn, dat de afnemer deze zelfstandig in stand kan houden. Als lokaal personeel daarvoor technische of andere training nodig heeft, dient de transactie hierin te voorzien. Als een ontvangend land standaarden hanteert of naar standaardisatie streeft, moeten de geleverde goederen hieraan voldoen. De transactie moet voorzien in de (na)levering van voldoende reserve-onderdelen en in andere nazorg.

Ad (III) Milieueffecten
Het voorgestelde project mag niet per saldo schadelijk zijn voor het milieu. Als uitgangspunt bij de toetsing hanteert NIO Bank de richtlijnen en beleidsstudies op milieu en veiligheidsgebied zoals geformuleerd door de Wereldbank

en IFC (zie bijlage 4), of de lokale normen van het betreffende ontwikkelingsland, indien deze laatste strenger zijn. Een adequate milieueffectrapportage zal in ieder geval deel uitmaken van aanvragen op grote infrastructurele projecten en andere zogenaamde categorie A projecten (zie bijlage 4). De Nederlandse Commissie voor Milieu Effect Rapportage kan worden ingeschakeld voor het verrichten van een dergelijke rapportage. Bij elke ORET-aanvraag dient naar voren te komen welk milieubeleid de afnemer met het oog op het project heeft of aan het ontwikkelen is, of zij er systematisch naar kijkt en wat de resultaten zijn.

Ad (IV) Sociale effecten
Het project waarop de aanvraag zich richt zal moeten voldoen aan internationaal gestelde normen op sociaal gebied. Bij de toetsing op dit terrein gaat NIO Bank uit van de formuleringen op dit gebied van de ILO en de Wereldbank.

De toetsing op sociale effecten past in het beleid van de Nederlandse overheid om Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen te bevorderen: bij alle subsidies van de Nederlandse overheid in het kader van export- en investeringsbevordering wordt een dergelijke toets toegepast.

Het is mogelijk om binnen de transactie extra technische assistentie op te nemen om de duurzaamheid van het project op bovenstaande terreinen (Ad I t/m Ad IV) verder te versterken (zie hiervoor paragraaf 1.5.4).

Ten behoeve van projecten in de drinkwater, sanitatie sector dient aantoonbaar een bijdrage te worden geleverd aan het bereiken van de z.g. Millennium Development Goals voor drinkwater en sanitatie. Deze doelstelling beoogt het aantal mensen dat niet op een duurzame manier toegang heeft tot veilig drinkwater tot de helft van het huidige aantal terug te brengen, in 2015.

3.5. De afnemer
De afnemer van de transactie en het project moet door NIO Bank in alle opzichten (organisatie, bemanning, financieel, technisch) in staat worden geacht het project te beheren en zelfstandig voort te zetten. Dit dient onder andere te blijken uit kennis en ervaring, jaarrekeningen of begrotingen over de afgelopen 3 jaren, personele, financiële en technische capaciteit en uit de toepassing van de principes die gevat worden onder de term 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'.

In dit verband wordt tevens bekeken in welke mate de afnemer aspecten van 'corporate governance' toepast in zijn dagelijkse bedrijfsvoering. Daarbij zal ondermeer aandacht zijn voor de wijze waarop het toezicht op de afnemer plaatsvindt, de mate van transparantie omtrent het financieel management van

de afnemer (jaarrekeningen, onafhankelijke audit reports, etc.) en de positie en invloed van aandeelhouders (indien van toepassing). Indien op deze en andere aspecten van corporate governance (zie hiervoor ook 'OECD Principles of Corporate Governance') versterkingen gewenst zijn, verdient het aanbeveling om hieraan binnen de Technische Assistentie aandacht te geven.

Ook dient duidelijk te zijn welke verplichtingen en bevoegdheden de afnemer heeft en in welke relatie hij staat tot zijn centrale overheid.

Trainingen in management, financieel beheer, planning en op andere terreinen kunnen de capaciteit van de afnemer op bovenstaande onderdelen versterken. Dit soort activiteiten kunnen daarom via Technische Assistentie worden gesubsidieerd indien zij binnen de transactie zijn opgenomen (zie 1.5.4). Aanvragen die twijfel laten bestaan over de institutionele capaciteit van de afnemer, komen niet in aanmerking voor subsidiering uit het ORET-programma.

3.6. De aanvrager

De aanvrager moet in alle opzichten door NIO Bank in staat worden geacht de transactie succesvol te voltooien. Dit moet onder meer blijken uit aantoonbare internationale ervaring van de aanvrager in het realiseren van soortgelijke transacties. Tevens dient de aanvrager te beschikken over de noodzakelijke personele en technische capaciteit en over een voldoende sterke financiële positie die in goede verhouding staat tot de omvang van de transactie om zodoende een succesvolle voltooiing te kunnen garanderen. Dit dient onder andere te blijken uit jaarverslagen en onafhankelijk gecontroleerde jaarrekeningen over de voorgaande 3 jaren. Zie hiervoor ook artikel 1.1.4. van de subsidieregeling BZ (www.minbuza.nl) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

3.7. Prijs & kwaliteitsbeoordeling

Bij de beoordeling van de aanvraag wordt standaard een prijs/kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Daartoe worden de voorgestelde leveranties en transactiebedragen vergeleken met de gangbare prijsniveaus en kwaliteitsnormen in de markt. Voorts zal de aanvraag worden geanalyseerd tot op het niveau van de afzonderlijke transactiecomponenten, de kostprijzen, winstmarges, voorzieningen, agentkosten, etc. Het prijs/kwaliteitsonderzoek kan ertoe leiden dat voor het verlenen van ORET-subsidie voorwaarden gesteld worden en aanvragers de prijs, de kwaliteit en/of het volume van het geleverde moeten aanpassen. NIO Bank kan voor een prijs/kwaliteitsonderzoek een beroep doen op door haar te selecteren externe deskundigen.

Dit onderzoek zal tevens het buitenlandse en lokale bestanddeel van de transactie toetsen op basis van de op dat moment beschikbare informatie.

3.8. Aanpassingen n.a.v. de beoordeling

Het komt voor dat de inhoud en het bedrag van een voorgestelde transactie op grond van de beoordeling moeten worden aangepast. Deze aanpassing kan een inkrimping/verlaging zijn, maar ook een uitbreiding/verhoging, wanneer NIO Bank bijvoorbeeld als verplichting voor subsidietoekenning stelt extra trainingen of andere voorzieningen in de transactie op te nemen. Zowel aanvrager als afnemer dienen zich er van bewust te zijn dat in dat geval het contract en de financiering moeten worden aangepast.

4. Behandelingsprocedure

4.1. Voorbereiding

Deze beschrijving van het ORET-programma en het daarbij horende aanvraagformulier worden op verzoek door NIO Bank toegezonden, maar kunnen sneller rechtstreeks op Internet worden geraadpleegd en overgenomen van de website www.fmo.nl.

Als een afnemer overweegt om ORET te gebruiken voor het faciliteren van zijn project, wordt aanbevolen hierover in een zo vroeg mogelijk stadium advies in te winnen bij NIO Bank. Deze kan dan een inschatting geven of het project en/of de transactie in aanmerking kan komen voor een ORET-schenking. In het geval van een land dat staat vermeld op Lijst B kan NIO Bank, op verzoek van een afnemer uit dat land, onder bepaalde voorwaarden, een voorlopige schenkingstoezegging doen aan de overheid van het ontvangende land voor een project en/of transactie, indien uit de beoordeling blijkt dat deze aan de toetsingscriteria van ORET voldoet. Deze toezegging wordt definitief op het moment dat via een aanbestedingsprocedure (zie 5.3) een leverancier is gevonden die de transactie kan uitvoeren.

Bij de beoordeling van het project neemt de haalbaarheidsstudie een centrale plaats in. Gezien de aan deze studie gestelde eisen kan het raadzaam zijn een professionele consultant in te schakelen om te helpen bij het opstellen daarvan, of het bijstellen en uitbreiden van een haalbaarheidsstudie die al door de opdrachtgever/afnemer was gemaakt. Als de haalbaarheidsstudie in het kader van het door de Economische Voorlichtings Dienst (EVD) beheerde PESP-programma tot stand komt, kunnen de kosten van deze haalbaarheidsstudie voor subsidie in aanmerking komen. (zie ook programma's en instrumenten op de volgende websites: www.internationaalondernemen.nl en www.evd.nl) Voor de opzet van de haalbaarheidsstudie dient men gebruik te maken van het format in bijlage 3.

4.2. Start procedure

Aanvragen moeten in tweevoud, dus met complete kopie van de basisdocumenten en van eventuele bijlagen, in het Nederlands of Engels worden ingediend bij NIO Bank. Alle aanvragen worden door NIO Bank bij ontvangst geregistreerd. Binnen 2 weken ontvangt de aanvrager een ontvangstbevestiging. Indien de aanvraag volledig is, vormt de datum van ontvangst van de aanvraag door NIO Bank, conform Awb, tevens de formele start van de procedure die maximaal zes maanden zal duren (zie paragraaf 1.8).

Wanneer de aanvraag niet volledig is, d.w.z. niet de in hoofdstuk 2 omschreven basisdocumenten omvat, dan wordt de behandelingsprocedure niet opgestart en krijgt de aanvrager de kans om binnen een redelijke termijn, welke door NIO Bank wordt gesteld, de aanvraag alsnog te completeren. Bij overschrijding van deze termijn zal de aanvraag op grond van onvolledigheid niet in behandeling worden genomen. Aanvrager wordt hiervan op de hoogte gesteld middels een beschikking.

4.3. Beoordeling

Voor de beoordeling van de aanvraag kan NIO Bank onafhankelijke deskundigen raadplegen. Bij de beoordeling maakt NIO Bank gebruik van de door de aanvrager aangeleverde gegevens alsmede andere gegevens welke zij noodzakelijk acht voor de beoordeling en haar ter beschikking staan. Zij kan daartoe ook zelfstandig contact opnemen met alle bij de transactie en het project betrokken partijen.

De aanvrager krijgt de gelegenheid aanvullende vragen te beantwoorden die noodzakelijk zijn voor een adequate beoordeling van het project en de aanvraag. De aanvraag kan worden afgewezen, indien dit binnen de door NIO Bank gestelde termijn niet of niet voldoende is gebeurd. De tijd die de aanvrager nodig heeft aanvullende vragen te beantwoorden telt niet mee bij de berekening van de zes maanden die de procedure maximaal in beslag zal nemen.

4.4. Beslissing

Bij positief besluit over een transactie informeert NIO Bank de aanvrager d.m.v. een beschikking dat zij een schenkingsovereenkomst met de overheid van het ontvangende land aan wil gaan, ter gedeeltelijke financiering van de voorgenomen transactie van de aanvrager met de afnemer in het ontvangende land. Tegelijkertijd met de beschikking wordt een schenkingsovereenkomst aangeboden aan de centrale overheid van het ontvangende land. Binnen de schenkingsovereenkomst kan NIO Bank aparte werkafspraken opnemen met betrekking tot verplichtingen van de afnemer inzake de transactie en het project.

Als voorwaarde voor het afgeven van deze beschikking en de schenkingsovereenkomst geldt dat NIO Bank in het bezit moet zijn van een door aanvrager en afnemer ondertekend contract welke door haar is goedgekeurd. Indien er nog geen getekend contract is, kan een beschikking alleen worden afgegeven tezamen met een preliminaire schenkingsovereenkomst (zie 4.7).

De beschikking vestigt het voorwaardelijke recht op een subsidiebedrag. Het definitieve subsidiebedrag zal door NIO Bank worden vastgesteld na afloop van de transactie op basis van de eindverantwoording (zie 6.4).

In de beschikking worden de algemene en specifieke verplichtingen vermeld waaraan de aanvrager zal moeten voldoen. De algemene verplichtingen betreffen onder meer de voortgangsrapportage en de eindverantwoording (zie 6.4), het recht op projectinspectie, boekenonderzoek en regels met betrekking tot onregelmatigheden zoals aangegeven in paragraaf 5.2. De specifieke verplichtingen verschillen per project.

Indien NIO Bank besluit dat de aanvraag niet voor ORET-subsidie in aanmerking komt, ontvangt de aanvrager een beschikking die de motieven voor afwijzing toelicht.

4.5. Bezwaar en beroep

Beslissingen op ORET-aanvragen zijn beschikkingen over subsidieverlening in de zin van de Awb. Afwijzingen van aanvragen zijn, evenals positieve beslissingen, beschikkingen waartegen aanvragers bezwaar en beroep kunnen aantekenen. In beschikkingen en in de Awb staan de wettelijke termijnen vermeld binnen welke bezwaar kan worden aangetekend, te weten, 6 weken na verzending van de beschikking. Een bezwaar leidt – na hoorzitting en heroverweging – tot een door NIO-Bank te nemen beslissing op bezwaar. Daartegen kan beroep worden aangetekend bij de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan de indiener van het beroepschrift zijn woonplaats heeft, of in het geval de aanvrager niet uit Nederland afkomstig is, bij de rechtbank in Den Haag.

4.6. Notificatie

De voorgenomen ORET-subsidie op een transactie met een land van lijst A wordt door NIO Bank zo vroeg mogelijk, maar in elk geval voor het moment van comittering, bij de OESO en de EU genotificeerd. Andere landen die deelnemen aan de OESO-consensus kunnen vervolgens gedurende 30 werkdagen vragen stellen of bezwaar aantekenen vanwege veronderstelde commerciële haalbaarheid van het project waarvan de transactie deel uitmaakt.

Geen reactie binnen 30 werkdagen na notificatie betekent stilzwijgende goedkeuring, met een geldigheidsduur van twee jaar. Indien er geen overeenstem-

ming wordt bereikt is het geven van gebonden ontwikkelingshulp aan deze transactie of het project voor alle Consensusdeelnemers verboden en zal NIO Bank een afwijzende beschikking moeten verstrekken aan de aanvrager.

In het geval er aanzienlijke wijzigingen plaatsvinden in de aard en omvang van de transactie en/of het project leidt dit tot een nieuwe beoordeling door NIO Bank en een nieuwe notificatie.

In het geval van een project t.b.v. een land van lijst B worden gegevens inzake de toekenning van specifieke projecten jaarlijks achteraf, bij de OESO aangemeld.

4.7. Schenkingsovereenkomst

Bij een positief besluit op de aanvraag biedt NIO Bank een schenking aan de centrale overheid van het ontvangende land aan en stelt hiertoe een schenkingsovereenkomst op. Op deze schenkingsovereenkomst is het Nederlandse recht van toepassing. De schenkingsovereenkomst regelt de betalingsprocedure en bevat een aantal algemene voorwaarden, bijvoorbeeld t.a.v. financiële en andere zekerheden, belastingen en arbitrage, en eventueel ook projectspecifieke voorwaarden. Ook kunnen in de schenkingsovereenkomst aparte werkafspraken worden gemaakt met betrekking tot verplichtingen van de afnemer inzake de transactie en het project. NIO Bank stuurt de overeenkomst ter ondertekening aan de centrale overheid of het daartoe gemachtigde onderdeel van de overheid van het ontvangende land, alvorens deze zelf te tekenen.

Indien een positieve beschikking wordt afgegeven voordat het contract tussen de aanvrager en de afnemer is getekend, stuurt NIO Bank eerst een globale intentieverklaring, een preliminaire schenkingsovereenkomst. Deze heeft een geldigheidsduur van 6 maanden en kan eenmalig, op verzoek van het ontvangende land, worden verlengd met eenzelfde periode. Daarna vervalt de overeenkomst.

De definitieve schenkingsovereenkomst wordt door NIO Bank aangeboden nadat:

- NIO Bank een getekend origineel contract tussen aanvrager en afnemer heeft goedgekeurd (inclusief alle annexen, een gedetailleerde uitsplitsing van het contractbedrag en de financieringsovereenkomst voor het niet-schenkingsgedeelte van de transactie);
- NIO Bank de restfinanciering (zie paragraaf 1.6) voor het niet-schenkingsgedeelte van de transactie heeft goedgekeurd.

De schenkingsovereenkomst dient binnen zes maanden na aanbidding ondertekend te worden. Deze periode kan op verzoek van de centrale overheid van het ontvangende land of de aanvra-

ger éénmaal met zes maanden worden verlengd. Daarna vervalt de aanbidding van de schenking.

De schenkingsovereenkomst treedt in werking nadat aan alle in de schenkingsovereenkomst gestelde voorwaarden is voldaan. De afnemer heeft tot maximaal 6 maanden na datum van ondertekening door NIO Bank de tijd om aan de in de overeenkomst gestelde voorwaarden te voldoen. Indien deze voorwaarden ('conditions precedent') niet binnen deze periode zijn voldaan, vervalt de schenkingsovereenkomst.

De schenkingsovereenkomst kan ook komen te vervallen in geval zich naar het oordeel van NIO Bank aanzienlijke wijzigingen voordoen in het project of de transactie (zogenaamde 'Material Adverse Changes') gedurende de geldigheidstermijn van de aanbidding en de schenkingsovereenkomst zelf. Betrokken partijen zullen in dat geval schriftelijk op de hoogte worden gebracht door NIO Bank.

Het vervallen van een schenkingsovereenkomst of de aanbidding van de schenking daarvan is definitief. Als de centrale overheid van het ontvangende land achteraf aangeeft toch prijs op de schenking te stellen, zal de aanvrager een nieuwe aanvraag moeten indienen en zal de ORET-procedure opnieuw doorlopen moeten worden.

Als de centrale overheid van het ontvangende land of de aanvrager, om wat voor reden dan ook, van de transactie afziet, moet de aanvrager of de centrale overheid van het ontvangende land dit aan NIO Bank melden. NIO Bank zal dan de beschikking intrekken, het dossier sluiten en de voor het project gemaakte reserveringen ongedaan maken.

Als de centrale overheid of de afnemer handelt in strijd met de voorwaarden van de schenkingsovereenkomst, kan NIO Bank besluiten om sancties op te leggen. Deze sancties kunnen bestaan uit het stopzetten van de betalingen of herziening van het schenkingsbedrag.

4.8 Betalingen

Na inwerkingtreding van de schenkingsovereenkomst dient de aanvrager een aanbetalingsgarantie te verstrekken aan NIO Bank. Deze aanbetalingsgarantie dient ter dekking van het aanbetalingsrisico waarbij de garantie qua omvang gelijk dient te zijn aan het uit de schenking aan te betalen bedrag. Vervolgens doet NIO Bank, namens het ontvangende land, aan de aanvrager een aanbetaling uit het schenkingsdeel van de transactie van maximaal 10% van het transactiebedrag. Als het totale aanbetalingsbedrag hoger is dan de aanbetaling uit het schenkingsdeel, moet het meerdere uit de restfinanciering van de transactie worden betaald.

De volgende betalingen door NIO Bank aan de aanvrager vinden plaats conform het contract en de schenkingsovereenkomst, waarvan de bepalingen op elkaar moeten aansluiten. NIO Bank zal de rest van het schenkingsdeel in een vaste verhouding (pro rata) met de restfinanciering uitkeren. De betalingen uit de restfinanciering en door NIO Bank vinden steeds volgtijdelijk plaats. NIO Bank zal niet uitbetalen als de andere betaling niet plaatsvindt.

De slotbetaling uit de schenking bedraagt steeds 5% van het transactiebedrag met een maximum van euro 250.000. Deze slotbetaling vindt plaats nadat aan alle door NIO Bank gestelde voorwaarden is voldaan en de eindverantwoording van de aanvrager inclusief accountantsverklaring, door NIO Bank is goedgekeurd en het subsidiebedrag is vastgesteld (zie paragraaf 6.4). Indien de aanvrager voor deze slotbetaling een bankgarantie wil afgeven (waaronder NIO Bank kan trekken) en de kosten van deze bankgarantie geheel zelf draagt, kan de slotbetaling reeds bij de transactievoltolting plaatsvinden.

5. Bijzondere aandachtspunten

5.1. Vertrouwelijkheid

Voor zover de aanvrager ten behoeve van zijn ORET-aanvraag bedrijfs- en fabricagegegevens in vertrouwen aan de overheid heeft verstrekt, behoeft deze informatie niet aan derden ter inzage te worden gegeven. Dit volgt uit artikel 10 lid 1 (sub c) van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Aanvragen krijgen altijd een strikt vertrouwelijke behandeling en aan derden wordt geen informatie over (het bestaan van) afzonderlijke aanvragen verstrekt, tenzij de betrokken ondernemingen daarvoor toestemming geven. Bij notificaties (zie 4.6) worden echter wel de voorgenomen transactie, de globale transactieomvang, het schenkingselement en de naam van de afnemer (dus niet de naam van de aanvrager) internationaal bekend gemaakt. Over toegekende subsidies kan wel aan derden informatie bekend worden gesteld.

5.2. Fraude, corruptie en andere onregelmatigheden

Er wordt op gewezen dat de wetgeving sinds 1 februari 2001 (Wet van 13 december 2000, Stb. 616) op het terrein van omkoping van ambtenaren en de ambtelijke corruptie ingrijpend is gewijzigd. De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op:

- Verhoging van de strafmaat
- Verruiming van de Nederlandse rechtsmacht voor de in het buitenland gepleegde corruptie.
- Verruiming van de delictomschrijvingen: onder meer heeft de 'dienst' als omkopingsmiddel zijn intrede gedaan.

Geen schenking wordt verstrekt in het geval er aanwijzingen bestaan dat betrokken partijen met het oog op verkrijging van de subsidie, danwel bij de uitvoering van het project of de toepassing van de resultaten ervan, onregelmatigheden zoals fraude, prijsafspraken, valsheid in geschrifte, omkoping – in de zin van artikelen 177, 177a, 178a en 328ter Sr (m.b.t. niet-ambtelijke omkoping en corruptie) alsmede 362, 363 en 363 Sr van het Wetboek van Strafrecht – of andere illegale activiteiten hebben gepleegd respectievelijk voornemens zijn te plegen.

Indien er verdenkingen bestaan voor dergelijke onregelmatigheden zal NIO Bank doelgericht onderzoek (laten) doen. Betrokkenheid bij dergelijke praktijken zal reden zijn voor intrekking en gehele of gedeeltelijke terugvordering van de subsidie (zie ook 6.7). In het geval er aanwijzingen bestaan dat onregelmatigheden hebben plaatsgevonden zal NIO Bank hiervan melding maken bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken kan besluiten aangifte te doen bij de bevoegde instanties.

5.3. Aanbestedingsprocedure

NIO Bank dient in staat te worden gesteld om de wijze waarop de selectie van de leverancier plaatsvindt of heeft plaatsgevonden, te evalueren. Bovendien kan NIO Bank desgewenst een onafhankelijk onderzoek laten uitvoeren ten aanzien van de gevolgde procedure. Als voorwaarde geldt in ieder geval dat de wijze van aanbesteding niet strijdig mag zijn met de lokale wet- en regelgeving.

5.4. De aansprakelijkheid van de Nederlandse overheid

De Nederlandse overheid en NIO Bank zijn geen partij bij ORET-transacties, anders dan als financier. Derhalve zijn de Nederlandse overheid en NIO Bank op geen enkele manier aansprakelijk voor eventuele schade, voortvloeiend uit of verband houdend met wanprestatie of onrechtmatig handelen van een van de andere bij de ORET-transactie betrokken partijen.

6. Verplichtingen na subsidieverlening

6.1. Voorwaarden en verplichtingen

De centrale overheid van het ontvangende land verbindt zich door ondertekening van de schenkingsovereenkomst ertoe om de hierin gestelde afspraken en voorwaarden na te komen. NIO Bank zal erop toezien dat de afnemer zich houdt aan de werkafspraken die eventueel in de schenkingsovereenkomst zijn opgenomen (zie paragrafen 4.4 en 4.7). De aanvrager is gehouden om aan de in de beschikking gestelde verplichting te voldoen.

6.2. Melding van wijzigingen

Als zich op enig moment na het indienen van de aanvraag dan wel tijdens de uitvoering van de transactie gebeurtenissen voordoen die invloed hebben op de achtergrond of de inhoud van de transactie, moet de aanvrager dit direct melden en eventuele wijzigingen in de transactie vooraf ter goedkeuring aan NIO Bank voorleggen. In het geval er aanzienlijke wijzigingen plaatsvinden in de aard en omvang van de transactie en/of het project leidt dit tot een nieuwe beoordeling door NIO Bank en een nieuwe notificatie aan de OESO Consensusdeelnemers.

6.3. Voortgangsrapportage

In het kader van het ORET-programma is de aanvrager verplicht om elke zes maanden aan NIO Bank inhoudelijk en financieel over de transactievoortgang te rapporteren. De rapportageperioden lopen respectievelijk van juli t/m december en januari t/m juni. De halfjaarlijkse rapportage dient uiterlijk op 1 maart respectievelijk 1 september bij NIO Bank te worden ingediend. Deze rapportageverplichting gaat in zodra het subsidietijdvak, zoals bepaald in de beschikking, is aangevangen. De rapportageverplichting bestaat dus ook al als de transactie nog niet van start is gegaan en bijvoorbeeld nog in de fase van gunning is: de aanvrager rapporteert dan over de factoren die de start van de uitvoering vertragen of over hoeveel kans op gunning hij maakt. De rapportage moet worden opgesteld conform het bij de beschikking gevoegde model. Speciale aandacht wordt gevraagd voor milieu en sociale aspecten van het project alsmede de eventuele voortgang die wordt geboekt op het vlak van corporate governance bij de afnemer (zie 3.5).

Bij het niet tijdig ontvangen van de voortgangsrapportage kan NIO Bank de rechten onder de beschikking opschorten. Indien de aanvrager meer dan 6 maanden te laat is met zijn rapportageverplichting kan NIO Bank besluiten de beschikking in te trekken, waarbij alle eventuele schade door partijen zelf gedragen dienen te worden.

NIO Bank heeft voorts het recht om tijdens de uitvoering van de transactie de afnemer te benaderen en zich te informeren over de voortgang van het project en de transactie.

6.4. Eindverantwoording

De aanvrager is verplicht binnen zes maanden na voltooiing van de transactie⁴ bij NIO Bank een verzoek tot vaststelling van de subsidie in te dienen. Hij dient hierbij ter goedkeuring over te leggen:

- Een door de afnemer afgegeven 'Final Certificate of Completion' van de onder de uitgevoerde transactie vallende activiteiten;
- Een door de aanvrager opgestelde samenvattende, inhoudelijke en

financiële verantwoording van de gehele transactieuitvoering, waarin onder andere wordt toegelicht in hoeverre aan de verplichtingen is voldaan en de gestelde doelen zijn bereikt, alsook in hoeverre en waarom de post onvoorzien moest worden aangewend. Tevens dient de financiële verantwoording een nacalculatie van de transactie te bevatten met daarbij een analyse van eventuele verschillen met de voorcalculatie zoals opgenomen in het aanvraagformulier;

- Een door een, voor NIO Bank acceptabel, gerenommeerd extern accountantsbureau opgestelde verklaring dat de uitgevoerde transactie alsmede de financiële verantwoording is gecontroleerd en in orde bevonden, dat wil zeggen dat de werkzaamheden zijn uitgevoerd zoals overeengekomen en vermeld in de beschikking. Voor deze accountantsverklaring dient het controle protocol van NIO Bank te worden gebruikt.

Uit de eindverantwoording moeten derden zich inhoudelijk en financieel een goed beeld van de gehele transactieuitvoering kunnen vormen.

6.5. Afsluiting

Na goedkeuring van de eindverantwoording stelt NIO Bank de subsidie vast door middel van een beschikking en vindt de slotbetaling plaats (tenzij dit al eerder op basis van een bankgarantie kon worden gegeven, zie paragraaf 4.8). Daarmee wordt de actieve betrokkenheid van NIO Bank bij de transactie, behoudens een evaluatie (zie 6.6), formeel afgesloten. Pas dan vervalt de rapportageverplichting van de aanvrager. Nog uitstaande bankgaranties t.b.v. de slotbetaling worden geretourneerd en komen daarmee te vervallen.

De vaststellingsbeschikking kan tot vijf jaar na voltooiing van de transactie worden ingetrokken of gewijzigd (zie ook paragraaf 6.7).

6.6. Evaluatie

Een jaar na afsluiting vraagt NIO Bank aan alle betrokken partijen om een actuele inschatting te geven van het duurzame effect van de transactie. NIO Bank kan deze evaluatie ook door derden laten uitvoeren. Met het oog op de evaluatie zijn alle betrokken partijen ook na voltooiing van de transactie verplicht alle gevraagde informatie over de uitvoering te verschaffen en inspecties en boekenonderzoek toe te staan.

6.7. Als verplichtingen niet worden nagekomen...

Als blijkt dat de aanvrager niet aan de verplichtingen heeft voldaan of de verplichtingen voortvloeiende uit de beschikking tot subsidieverlening niet volledig is nagekomen, kan NIO Bank de volgende maatregelen nemen:

- De beschikking tot subsidieverlening intrekken of wijzigen;

- De subsidie lager vaststellen;
- De betalingen opschorten.

Deze drie sancties brengen met zich mee dat het subsidiebedrag uiteindelijk lager uitvalt dan het in de oorspronkelijke beschikking tot subsidieverlening genoemde maximumbedrag. De reeds overgemaakte gelden worden in dat geval geheel of gedeeltelijk teruggevorderd van de aanvrager.

Het besluit tot intrekking of wijzigen van de beschikking, dan wel tot het nemen van andere sanctiemaatregelen, wordt pas genomen nadat overleg met de aanvrager heeft plaatsgevonden.

Adressen

Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV (NIO)
 Anna van Saksenlaan 71
 Postbus 93060
 2509 AB Den Haag
 Tel: 070-3149.814, Fax: 070-3149.895
 E-mail: nio-oret@fmo.nl
 Website: www.fmo.nl

Voor een overzicht van programma's en instrumenten van de Nederlandse overheid waar bedrijven gebruik van kunnen maken: zie www.minbuza.nl, www.internationalondernemen.nl en www.evd.nl.

¹ Onder comittering wordt verstaan, het moment waarop NIO Bank via een beschikking de ORET-subsidie verleent.

² Daarbij kan gedacht worden aan tijdelijke versterking van het management, assistentie bij aanpassing van wet- en regelgeving, ondersteuning bij het invoeren van milieu en veiligheidsnormen, opzetten van een reserve onderdelen organisatie, etc.

³ Een door NIO Bank aan te wijzen externe accountant zal gedurende de looptijd van de transactie jaarlijks de uitgaven controleren die door de afnemer binnen de transactie worden gedaan in het kader van de eigen bijdrage in natura. De kosten voor deze accountantsverklaring komen voor rekening van de afnemer en mogen als eigen bijdrage in natura worden opgevoerd. Voor de strekking van deze accountantscontrole hanteert de accountant de uitgangspunten zoals verwoord in het controle protocol dat verkrijgbaar is bij NIO Bank. De afnemer zal hiertoe een aparte projectadministratie moeten opzetten waarin de inkomsten en uitgaven dienen te worden geregistreerd.

⁴ Hierbij wordt uitgegaan van de einddatum van de transactie zoals overeengekomen in het contract tussen aanvrager en afnemer.

Bijlage 1. Afkortingenlijst

Awb: Algemene wet bestuursrecht
 CIRR: Commerciële Referentierente ('Commercial Interest Reference Rate')
 DAC: Development Assistance Committee
 EIRR: Economische Interne Rentevoet ('Economic Internal Rate of Return')
 EU: Europese Unie
 EZ: Ministerie van Economische Zaken
 FMO: Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden NV te Den Haag
 MOL: Minst Ontwikkeld Land

NIO: Nederlandse Investeringsbank voor Ontwikkelingslanden NV, dochter van de FMO

ODA: Official Development Assistance
 OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling te Parijs
 ORET: Ontwikkelings Relevante Export Transacties

OS: Ontwikkelingssamenwerking, ook vaak gebruikte afkorting voor de overheidsonderdelen die met Ontwikkelingssamenwerking belast zijn

PESP: Programma Economische Samenwerkings Projecten

EVD: Economische Voorlichtings Dienst, Agentschap van het ministerie van EZ

Bijlage 2. De ORET landenlijst

A

Landenlijst t.b.v. gebonden ORET-programma

Albanië

Algerije

Armenië

Azerbadjan

Belize

Bolivia

Bosnië-Herze.

China

Colombia

Cuba¹

Dominicaanse rep.

Ecuador

Egypte

El Salvador

Fiji

Filippijnen

Georgië

Ghana

Guatemala

Guyana

Honduras

India¹

Indonesië

Iran

Ivoorkust

Jamaica

Jordanië

Kameroen

Kazachstan

Kenia

Macedonië

Marokko

Moldavië

Mongolië

Namibië

Nicaragua

Nigeria²

Pakistan

Palestijnse Aut

Peru

Servië & Montenegro

Sri Lanka

Suriname

Syrië

Thailand

Tunesië

Vietnam

Zuid-Afrika

B

Landenlijst t.b.v. ontbonden ORET-programma, de MOL's

Afghanistan

Angola

Benin

Bhutan

Burkina Faso

Burundi

Cambodja

Centraal Afrikaanse Rep.

Chad

Comoren

Congo Rep.

Djibouti

Equatoriaal Guinee

Eritrea

Ethiopië

Gambia

Guinea

Guinea Bissau

Haiti

Jemen

Kaap Verdië

Kiribati

Laos

Lesotho

Liberia

Madagaskar

Malawi

Maldieven

Mali

Mauretania

Mozambique

Myanmar³

Nepal

Niger

Rwanda

Samoa

Sao Tome and Principe

Senegal

Sierra leone

Solomon Islands

Somalia

Sudan

Tanzania

Togo

Tuvalu

Uganda

Vanuatu

Zambia

¹ India en Cuba gesloten tot het moment dat de nationale autoriteiten de mogelijkheid voor gebonden hulp weer bieden.

² Nigeria is dicht onder voorbehoud i.v.m. schuldensituatie.

³ Myanmar is uitgesloten vanwege de ILO-veroordeling.

Bijlage 3. Projects in the ORET Programme: requirements for a feasibility study

The following issues should be addressed in the feasibility study. Please enclose all documentary evidence relating to the information supplied in the feasibility study.

1. Description of the project

- Give a brief project history and project description.
- Explain the problems that will be resolved with the project and describe how this will be accomplished.
- Project definition. A distinction is made between project and transaction. The supplier has the responsibility to carry out the transaction. The transaction is often part of the project. The definition of a project is 'the smallest productive entity, physically and technically integrated, that fully utilises the proposed investment and captures all financial benefits that can be attributed to the investment.'
- Describe the objectives of the project. Please make a distinction between the short term objectives and the long-term impact of the project.
- Give a brief description of the level of economic development in the region, to the extent relevant for the project (GDP per capita, important economic sectors in terms of GDP & employment, etc.).
- Financial status of consumers: Are the consumers able to pay for the final products? Describe the type of consumers (households, industries, public institutions), their average income and indicate the price they are willing and capable to pay.
- Technical/economic lifetime of the project: what is the duration of the project? Normally the lifetime of the project is equal to the technical lifetime to the equipment, i.e. the period the equipment can stay in operation without major investments. In some cases, for example if rapid technical progress is made, there may be reasons why the lifetime will be shorter, e.g. because it is cheaper to invest in another project than to maintain the project (this can happen for instance with computers). If this is the case, the economic lifetime of the project should be indicated.

2. Description of the transaction

- The supplier must have sufficient capacity in all respect to complete the transaction. Please provide information on the knowledge, experience, financial (annual statements covering the preceding 3 years) and technical capabilities of the supplier;
- Goods & services to be supplied; Please provide the technical specifications of the transaction such as:
  - Equipment, incl. capacity;
  - Amount of spare parts;
  - Technical Assistance (T.A.) in man months and field of expertise for erection, start-up and commissioning as well as other aspects to guarantee long term sustainability;
  - Scope and duration (man-months) of technical assistance for training, as well as a detailed training plan (number of persons to be trained, duration and place

of training, level of trainees, number of trainers).

- Activities: Planning and organisation. What are the different activities (procurement, design, construction/installation, etc.) that will take place and when will these activities be carried out.
- Management and supervision: who will be responsible for which activities, e.g. the Dutch supplier is responsible for installation of equipment; end-user is responsible for operation and maintenance of equipment. Is there a role for the government authorities in the project? Are there any other relevant stakeholders?
- Assumptions and risks: Please indicate factors that may influence the outcome of the project as well as their potential impact on the outcome.

3. Costs and revenue of the project

- Total investment costs: please provide the total investment costs, divided into the transaction components and local investments. Please specify the components of the investments (quantities, prices, exchange rate used, etc.).
- Financing of the project and financing conditions: how will the transaction be financed? How will the local investments be financed? Will these investments be financed by a domestic or foreign commercial loan, from own resources, or from grants from other donors? What are the conditions of financing (duration of the loan, interest rates, grace periods etc.).
- Financing of operation: If the costs are bigger than the revenue when the project is in operation, please indicate how this difference will be financed (source, method and conditions of financing).
- Operational costs: please provide figures on the annual quantities and prices of inputs (e.g. electricity costs, wages, etc.) when the project is in operation. Specify the depreciation practices and explain the method for calculating profit tax and other taxes that are costs to the project.
- Operational revenues: please provide figures on annual quantities and prices of output (sales prices, specifying sales costs, sales tax, V.A.T., duties) when the project is in operation.
- Other revenue and costs. Please indicate if there are any other costs or revenues during the project (e.g. capital costs, maintenance costs).
- Relevant taxes and subsidies: are there any taxes or subsidies on the input used in the production process, on the investments, or the output (e.g. healthcare provided for free to the poor as a result of government subsidies, subsidised water that is used in the production process). Please indicate the effects on prices of these taxes and subsidies.

4. Proof that the project meets the criteria

1. Commercially non-viable

A project is regarded as commercially non-viable if, within ten years, it fails to generate sufficient income under free-market conditions to cover the initial capital investment and ongoing (operation and financing) costs. It is obliged to prepare a cash flow calculation in order to prove the commercial non-viability of the project by identifying all annual costs and revenues over a period of the first ten years of the project. The difference between these costs and revenues should lead to a negative accumulated cash flow in year ten, otherwise the project is considered to be commercially viable. Because the analysis is based on free-market conditions, the ORET grant cannot not be taken into account and it should be assumed that all project investments are financed at commercial interest rates. Taxes and subsidies should also be excluded from the analysis.

Please note that it is not allowed to artificially split commercially viable projects into profitable elements which can be commercially financed and unprofitable elements for which tied aid is requested. Please provide evidence that this is not the case for the project under consideration.

2. Relevant to development

- *Economic impact*: please indicate the annual costs and benefits to society of the project (i.e. effect on country level, instead of company level) during the lifetime of the project. These effects can for example include time savings, balance of payment effects, etc. Please quantify these effects (benefits and costs), to the extent possible. The overall impact must be positive.
- *Sustainability of the project*: Please indicate why the project is sustainable regarding the following aspects:
  - *Financial sustainability*: During its life span, a project must generate sufficient returns to cover the costs of the initial capital investment (excluding the ORET grant, to which no costs are attached) and the operating and replacement costs. In addition, given the real interest rate (or an approximation thereof), the net cash flow should be positive. If a project does not generate enough (or any) returns to cover operating and replacement costs, a state guarantee may be used to bridge the gap. Again, a cash-flow analysis should be made, identifying all costs and revenues on a cash-flow basis during the lifetime of the project. Contrary to the analysis of commercial viability, the ORET grant and all taxes and subsidies can be included in the analysis.
  - *Technical sustainability*: The technical aspects of the goods, services and/or infrastructure supplied in the transaction

must be such that the end user is capable of operating and maintaining them. If local staff need technical training in operation and maintenance, the project should make provisions for this. Where a developing country applies certain standards or where standardisation is one of its aims, the goods supplied should comply with these standards. The transaction must provide for the supply of sufficient spare parts and other forms of after-sales service. Please indicate if and how the project fulfils these requirements.

- *Institutional sustainability*: The organisation responsible for the project must have sufficient capacity in all respects (including manpower and financial, technical and organisational capacity) to manage the project and continue running it independently. Please provide information on the knowledge, experience and personal, financial (financial statements or budget overviews for a period of at least 3 years) and technical capabilities of the management and shareholders of the end-user, with attention to the principles of corporate governance and social responsibility. Please also note if training will be provided, and if so, how this will contribute to an improved institutional sustainability of the project.

• *Environmental impact*: The proposed project must not on balance be harmful to the environment. Please indicate if the project meets the environmental and safety standards set by the World Bank

or the developing country's own standards, whichever are stricter. An adequate environmental impact assessment is required in the case of major infrastructure projects and projects in environmentally sensitive areas. Please also indicate how the project will deal with the effects of the project on the environment (e.g. disposal/treatment of waste, measures to limit pollution); in other words what is the end-user's environmental policy?

• *Social impact*: The project for which a grant is being sought will have to conform to established international standards for social impact. Please indicate how this project fits into ILO and World Bank frameworks in this respect. Please show how the project will contribute to the creation of sustainable employment in the developing country. Attention should also be paid to the impact of the project on poverty and the position of women.

Bijlage 4. Milieu en sociaal toetsingskader

Het milieutoetsingskader bestaat uit de volgende beleidsnotities en richtlijnen van de Wereldbank en IFC:

De 'Safeguard Policies':

www.ifc.org/ifcext/enviro.nsf/

De 'Environmental, Health and Safety guidelines':

www.ifc.org/ifcext/enviro.nsf/Content/EnvironmentalGuidelines

Categorie A-projecten worden als volgt gedefinieerd:

Een voorgesteld project valt onder deze categorie als het diverse, onomkeerbare en significante negatieve milieueffecten heeft. De effecten zijn groot van omvang en reikwijdte óf vormen een precedent in hun sector. Voorbeelden:

- Dammen en reservoirs
- Mijnbouw
- Grootschalige land- of bosbouw
- Grootschalige industriële projecten
- Grootschalige olie- en gaswinning, inclusief pijpleidingen
- Grootschalige metaalindustrie
- Grote thermische- en waterkrachtcentrales (> 50 MW)
- Afvalverwerkende industrie
- Aanleg van grote infrastructurele werken zoals havens, vliegvelden, etc.
- Vervaardiging, transport en gebruik van gevaarlijke en/of toxische stoffen
- Projecten met grote herhuisvesting componenten
- Projecten met grote potentiële negatieve gevolgen voor lokale bevolkingsgroepen of personeel
- Projecten met grote beroeps- of gezondheidsrisico.

N.B. Bovenstaande voorbeelden dienen slechts ter indicatie, per project kunnen specifieke omstandigheden tot een andere indeling leiden.

Het sociaal toetsingskader is samengevat in FMO's sociaal beleid:

www.fmo.nl/downloads/en/social-policy.doc.